

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ, НАУКИ І МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із
затримкою психічного розвитку

Інформатика

5 клас

Київ – 2014

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зміст навчальної програми з інформатики для 5 класу спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (1*) узгоджено з навчальною програмою з інформатики для учнів 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів (2*).

Вміння використовувати інформаційні технології значно підвищує зацікавленість дитини у навчанні, робить процес засвоєння нових знань та уявлень про оточуюче більш швидким та різнобічним, сприяє вдосконаленню та закріпленню старого матеріалу, розвиває логічне мислення, покращує пізнавальну активність, сприяє розвитку психічних процесів.

Програма розрахована на учнів, які вивчали пропедевтичний курс інформатики за програмою «Сходи до інформатики». Однак, враховуючи мету і завдання освітньої галузі, спрямованої на розширення і удосконалення знань учнів та з метою реалізації практичної спрямованості курсу інформатики, програма не передбачає введення нових тем. Завдяки введенню в навчання пропедевтичного курсу у початкових класах, діти ознайомилися з комп'ютерними технологіями, набули елементарних навичок роботи з комп'ютером, що дозволяє спрямувати навчання на більш розширене і поглиблене вивчення цих та інших тем, використати вільний час для виконання додаткових практичних робіт, творчих завдань, для проектної діяльності тощо.

Метою навчання курсу є формування і розвиток предметної ІКТ-компетентності та ключових компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві, що забезпечить готовність учнів до активної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства та їх спроможність стати не лише повноцінними його членами, а й творцями сучасного суспільства.

Завданнями навчання інформатики в основній школі є формування в учнів здатностей, знань, умінь, навичок і способів діяльності: проводити основні операції над інформаційними об'єктами, зокрема створювати та опрацьовувати інформаційні об'єкти в різних програмних середовищах;

здійснювати пошук необхідних інформаційних матеріалів (відомостей) з використанням пошукових систем, зокрема в Інтернеті; алгоритмічно, логічно та критично мислити; висувати нескладні гіпотези навчально-пізнавального характеру і перевіряти їх при розв'язуванні практичних задач з використанням ІКТ; використовувати засоби ІКТ для обміну повідомленнями та організації співпраці при розв'язуванні навчальних, в тому числі які виникають при навчанні інших предметів, практичних життєвих завдань; планувати, організовувати та здійснювати індивідуальну і колективну діяльність в інформаційному середовищі; безпечно працювати з інформаційними системами.

Матеріал програми «Інформатика» для 5 класу побудований лінійно-концентрично. Зміст понять поступово розширюється і доповнюється. Концентричність передбачає повернення до подання та опрацювання інформаційних даних (текстових, графічних, числових) за допомогою різних програмних середовищ. Лінійність має за мету удосконалити набуті знання учнів на пропедевтичному етапі при вивченні базового курсу «Інформатика» з простими редакторами тексту, графіки, презентацій. Змістове наповнення тем послідовно розширюється і доповнюється, що забезпечує поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізацію, повторення, закріплення, та сприяє формуванню ключових та предметних компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення.

Виконання учнями практичних завдань на комп'ютері є важливою складовою уроку інформатики. Їх мета може бути різною: формування позитивної мотивації та актуалізація знань; формування вмінь, навичок і здібностей; поточне оцінювання навчальних досягнень учнів тощо. Зміст таких завдань треба добирати так, щоб тривалість їх виконання не перевищувала 25 хвилин (згідно з санітарними нормами щодо тривалості безперервної роботи за комп'ютером учнів цієї вікової категорії).

Практичні роботи, вказані в програмі, є обов'язковими для оцінювання всіх учнів класу. Учитель може самостійно визначати форму проведення цих робіт

(лабораторні роботи, практикуми, навчальні проекти, колективна робота в Інтернеті тощо).

Алгоритмічний підхід курсу полягає у представленні способів виконання операцій над об'єктами у вигляді алгоритмів. Це сприятиме розвитку в учнів алгоритмічного мислення, що виражатиметься в умінні поділяти задачі на підзадачі, чітко формулювати правила виконання окремих операцій, враховуючи можливості їх виконавців. Це є також пропедевтикою вивчення теми «Алгоритмізація» у наступних класах. Оскільки поняття алгоритму в початкових класах учні вивчали як «послідовність дій, які потрібно виконати, щоб досягти поставленої мети», то у 5 класі вивчення цього поняття узагальнюється, що дозволить краще засвоїти ці послідовності дій у змістовій частині пунктів з подальшим їх застосуванням у системі вправ, що дає можливість самостійного опанування та закріплення учнями діяльнісної складової навчального матеріалу.

Оцінювання навчальних індивідуальних і групових проектів є обов'язковим для всіх учнів класу. Для оцінювання індивідуальних досягнень учнів може бути використаний метод «Портфоліо». Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для внесення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки учня тощо.

У програмі передбачено резерв часу, який можна додатково використати на вивчення тем курсу, а також для проведення інтелектуальних конкурсів і творчих змагань тощо.

При вивченні предмета кожний урок проводиться із використанням комп'ютерів, тому на кожному уроці класи діляться на підгрупи так, щоб кожен учень був забезпечений індивідуальним робочим місцем за комп'ютером, але не менш як 8 учнів у підгрупі.

Перелік необхідних програмних засобів:

- операційна система з графічним інтерфейсом;
- клавіатурний тренажер і тренажер миші;
- програма для запису даних на оптичні носії;

- архіватор;
- антивірусна програма;
- векторний графічний редактор;
- растровий графічний редактор;
- текстовий процесор;
- редактор презентацій;
- редактор публікацій;
- програми для опрацювання об'єктів мультимедіа;
- табличний процесор;
- система управління базами даних;
- програма для створення карт знань;
- програма для опрацювання аудіо- та відеоданих і розробки потокових презентацій;
- електронні словники та програми-перекладачі;
- веб-браузер;
- навчальне середовище виконання алгоритмів;
- програми для розвитку логічного та критичного мислення;
- розвиваючі програми;
- комп'ютерні програми для підтримки вивчення різних навчальних предметів.

Вибір певних операційних систем, програмних та апаратних платформ, програмних засобів здійснює вчитель.

5 клас
35 год. (1 год. на тиждень)

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до знань і умінь учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
Інформація та повідомлення. Інформаційні процеси (4 год). Поняття інформації. Повідомлення. Способи подання	Учень/учениця: <i>описує:</i> взаємозв'язки між поняттями інформація, повідомлення, дані (з допомогою вчителя); <i>має уявлення</i> про способи подання	Сенсомоторний розвиток: <i>вчити</i> контролювати рухи в процесі орієнтування на робочому місці, дотримуватися правил

<p>повідомлень. Інформаційні процеси: зберігання, опрацювання, передавання та пошук повідомлень Дані. Пристрої, що використовуються для роботи з даними.</p>	<p>повідомлень: текстовий, графічний, звуковий, відео, умовні жести та сигнали, комбінований; <i>розуміє</i> призначення різних пристроїв, що використовуються людиною для роботи з даними (комп'ютер, телефон, диктофон, факс, плеєр, калькулятор, фотокамера, кінокамера, ігрові приставки, навігатор та ін.); <i>знає</i> основні інформаційні процеси та пристрої для їх реалізації; <i>наводить приклади:</i> повідомлень, поданих різними способами (з допомогою вчителя); інформаційних процесів зі своєї навчальної діяльності і в світі; <i>розрізняє:</i> способи подання повідомлення; інформаційні процеси, що відбуваються під час навчальної діяльності, у повсякденному житті та при роботі з різними пристроями (з допомогою вчителя).</p>	<p>поведінки і безпеки життєдіяльності у комп'ютерному класі та при роботі на комп'ютері.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>вчити:</i> правилам роботи з комп'ютером; <i>збагачувати</i> уявлення про призначення різних сучасних пристроїв, що використовуються людиною для роботи з даними; <i>вчити</i> користуватися комп'ютером під час виконання навчальних вправ.</p> <p>Мовленнєвий розвиток: <i>вчити:</i> пояснювати правила техніки безпеки та правила гігієни під час роботи на комп'ютері; називати види комп'ютерів; наводити приклади їх використання в житті людини; пояснювати взаємозв'язки між поняттями інформація, повідомлення, дані.</p>
<p>Основи роботи з комп'ютером(10 год). Складові комп'ютера (системний блок, пристрої введення (миша, клавіатура), зберігання (жорсткий магнітний диск, оптичний диск, флеш-пам'ять), виведення даних (монітор,</p>	<p>Учень/учениця: <i>має</i> уявлення: про об'єкти та їх властивості; класифікацію об'єктів; описує поняття: програма; файл; каталог (папка) (за допомогою вчителя); <i>має</i> уявлення про персональний комп'ютер; <i>знає:</i> основні складові комп'ютера; меню;</p>	<p>Сенсомоторний формування свідомого ставлення до виконання правил техніки безпеки і дотримання правил гігієни при роботі на комп'ютері.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>розвивати:</i> уявлення</p>

<p>принтер), їх призначення. Види сучасних персональних комп'ютерів (стаціонарні, портативні, планшети, комунікатори). Правила поведінки і безпеки життєдіяльності в комп'ютерному класі. Підготовка комп'ютера до роботи. Коректне завершення роботи з комп'ютером. Об'єкти. Властивості об'єктів, значення властивостей. Об'єкти навколо нас. Класифікація об'єктів. Робочий стіл. Меню, їх призначення. Види меню. Поняття про програму. Запуск програми на виконання. Вікно програми, основні об'єкти вікна. Завершення роботи з програмою. Операції над вікнами. Поняття про файл і каталог (папку), їх імена. Перегляд списків імен файлів і папок.</p> <p><i>Практична робота 1.</i> Робота з вікнами та їх об'єктами.</p> <p><i>Практична робота 2.</i> Робота з клавіатурним тренажером.</p>	<p><i>наводить приклади:</i> об'єктів, властивостей об'єктів, значень властивостей об'єктів (з допомогою вчителя); пристроїв введення, виведення, зберігання даних (за інструкції вчителя); <i>називає:</i> основні об'єкти вікна (рядок заголовка, кнопки управління, робоча область); основні операції, які можна виконувати над вікнами; <i>знає та дотримується:</i> правил поведінки та безпеки життєдіяльності під час роботи в комп'ютерному класі; <i>знає:</i> призначення основних клавіш клавіатури комп'ютера; <i>уміє:</i> вмикати комп'ютер і коректно завершувати роботу з ним; запускати програму на виконання та коректно завершувати роботу з нею; змінювати розміри вікон та їх положення на екрані; згортати, розгортати і закривати вікна; відкривати потрібну папку, переглядати списки імен файлів і папок, закривати папку; виконувати операції над об'єктами з використанням миші: вибирати, перетягувати; виконувати операції над об'єктами з використанням меню, зокрема контекстного; вводити текст з використанням символів кирилиці, чисел,</p>	<p>про складові комп'ютера (системний блок, пристрої введення (миша, клавіатура), зберігання (жорсткий магнітний диск, оптичний диск, флеш-пам'ять), виведення даних (монітор, принтер), їх призначення; <i>вчити:</i> дотримуватися правил поведінки та безпеки життєдіяльності під час роботи в комп'ютерному класі; використовувати знаки на Робочому столі; користуватися клавішами управління курсором під час роботи з комп'ютером; правилам роботи з комп'ютером; <i>збагачувати</i> уявлення про поняття програми, вікно, файл; <i>вчити:</i> запускати програми на виконання; визначати основні об'єкти вікна; завершувати роботу з програмою; виконувати операції над вікнами; виконувати операції над об'єктами з використанням миші; <i>вчити</i> користуватися комп'ютером під час виконання навчальних вправ.</p> <p>Мовленнєвий розвиток: <i>вчити:</i> пояснювати правила техніки безпеки та правила гігієни під</p>
---	---	---

	розділових знаків у середовищі клавіатурного тренажера.	час роботи на комп'ютері; називати призначення основних клавіш клавіатури комп'ютера; вводити текст з використанням символів кирилиці, чисел, розділових знаків на клавіатурі комп'ютера.
<p>Графічний редактор (9 год). Поняття графічного редактора, його призначення. Середовище растрового графічного редактора. Відкривання збережених зображень у графічному редакторі. Графічні об'єкти та їх властивості. Інструменти для створення графічних об'єктів. Палітра кольорів. Діалогові вікна, їх об'єкти. Інформаційні вікна. Збереження зображень. Розробка плану побудови зображення. Створення зображень в середовищі графічного редактора за розробленим планом. Поняття буфера обміну. Додавання тексту. Основні елементи формату символів: шрифт, накреслення, колір, розмір. <i>Практична робота 3.</i></p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення:</i> про призначення графічного редактора; буфера обміну; <i>описує:</i> послідовність дій для створення графічного зображення в середовищі визначеного графічного редактора; складові середовища графічного редактора (робоче поле, інструменти роботи з графічними об'єктами, інструменти роботи з зображеннями); призначення й спосіб використання основних інструментів для створення графічних об'єктів в середовищі графічного редактора; алгоритм виділення на зображеннях засобами графічного редактора частин різних типів; <i>уміє:</i> створювати, відкривати, змінювати й зберігати зображення в середовищі графічного редактора; змінювати значення властивостей графічних об'єктів в середовищі графічного редактора (з допомогою вчителя); обирати колір малювання та колір фону</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: <i>вчити:</i> самостійно контролювати рухи в процесі орієнтування на робочому місці, дотримуватися правил поведінки і безпеки життєдіяльності у комп'ютерному класі та при роботі на комп'ютері.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>збагачувати:</i> уявлення про графічний редактор, його призначення; графічні об'єкти та їх властивості; <i>вчити:</i> зберігати зображення; розробляти план побудови зображення; створювати зображення в середовищі графічного редактора за розробленим планом; <i>збагачувати</i> уявлення про сучасні комп'ютери та застосування їх у різних сферах діяльності.</p> <p>Мовленнєвий розвиток:</p>

<p>Опрацювання зображень, створених раніше. <i>Практична робота 4.</i> Створення графічних зображень за поданим планом.</p>	<p>на палітрі кольорів; виділяти частини зображень за допомогою інструментів різних типів; переміщувати, копіювати, зафарбовувати й вилучати виділені частини зображення; створювати текстові написи та добирати шрифт, накреслення, колір, розмір тексту; переключати мовні режими роботи клавіатури; <i>використовує:</i> інструменти середовища графічного редактора для створення та зміни зображень за власним задумом; інструменти для малювання прямих і кривих ліній; інструменти для малювання геометричних фігур; інструменти для заливання замкнених частин зображень; інструменти для створення текстових написів (з допомогою вчителя).</p>	<p><i>вчити:</i> пояснювати правила техніки безпеки та правила гігієни під час роботи на комп'ютері; складові середовища графічного редактора (робоче поле, інструменти роботи з графічними об'єктами, інструменти роботи з зображеннями); описувати призначення й спосіб використання основних інструментів для створення графічних об'єктів в середовищі графічного редактора; давати повну відповідь на запитання вчителя; вживати термінологічний словник у власному мовленні.</p>
<p>Редактор презентацій (9 год). Поняття презентації. Комп'ютерна презентація, її об'єкти. Середовище редактора презентацій. Відкривання презентації та її перегляд. Режими роботи в середовищі редактора презентацій. Текстові та графічні об'єкти слайдів. Вставлення зображень. Змінення значень їх властивостей. Введення та редагування тексту.</p>	<p>Учень/учениця: <i>пояснює поняття:</i> комп'ютерна презентація; редактор презентацій; фотоальбом; шаблон презентації; <i>описує:</i> складові середовища редактора презентацій (робоче поле, інструменти роботи з об'єктами слайду, інструменти роботи зі слайдами, інструменти роботи з презентацією) (за інструкцією); послідовність дій щодо створення презентацій засобами редактор презентацій; послідовність</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: <i>вчити:</i> контролювати рухи в процесі орієнтування на робочому місці, дотримуватися правил поведінки і безпеки життєдіяльності у комп'ютерному класі та при роботі на комп'ютері.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>вчити:</i> правилам роботи з комп'ютером; <i>розширювати:</i> уявлення про</p>

<p>Форматування текстових об'єктів. Збереження презентацій. Розробка плану створення презентації: визначення мети, сценарію та структури презентації. Поняття шаблону презентації. Створення презентацій на основі шаблону. <i>Практична робота 5.</i> Створення презентації, зокрема фотоальбому. <i>Практична робота 6.</i> Створення презентації на основі шаблону за наведеним планом.</p>	<p>дій роботи з редактором комп'ютерних презентацій (з допомогою вчителя чи за інструкцією); <i>має уявлення:</i> про об'єкти слайда; використання презентацій у процесі навчання; <i>розрізняє:</i> текстові та графічні об'єкти слайду презентації; <i>знає</i> режими роботи в середовищі редактора презентацій; <i>уміє:</i> створювати та зберігати фотоальбом і презентації на основі шаблону; розробляти план створення презентації (за зразком); здійснювати перегляд презентації та впорядкування слайдів; виділяти об'єкти слайду та виконувати над ними прості операції: відкривати контекстне меню, переміщувати, змінювати значення властивостей, вилучати; вводити текст і редагувати його (з допомогою вчителя); форматувати текстові об'єкти на слайдах: зміна шрифту, розміру, кольору, накреслення, вирівнювати (за зразком); вставляти зображення до слайду презентації; форматувати графічні об'єкти на слайдах: зміна розміру, перефарбування (за зразком); відкривати файл, що містить презентацію;</p>	<p>середовище редактора презентацій; текстові та графічні об'єкти слайдів; поняття шаблону презентації; <i>вчити:</i> форматувати текстові об'єкти; зберігати презентації; розробляти план створення презентації: визначати мету, сценарій та структуру презентації; практично створювати презентації, фотоальбоми.</p> <p>Мовленнєвий розвиток: <i>вчити:</i> пояснювати поняття комп'ютерна презентація; редактор презентацій; фотоальбом; шаблон презентації; мовленнєво описувати складові середовища редактора презентацій; пояснювати послідовність дій щодо створення презентацій засобами редактор презентацій; пояснювати правила техніки безпеки та правила гігієни під час роботи на комп'ютері; називати види комп'ютерів; наводити приклади їх використання в житті людини.</p> <p>Особистісний розвиток: <i>формувати</i> позитивне ставлення до навчання;</p>
--	---	--

	демонструвати презентацію з усним супроводом слухачам (з допомогою вчителя).	<p><i>розвивати</i> вміння виконувати елементарні дії самоконтролю під час виконання практичних завдань;</p> <p><i>розвивати</i> пізнавальний інтерес до комп'ютерних технологій; <i>розвивати</i> елементарні вольові зусилля для подолання труднощів; <i>розвивати</i> прийоми розумової діяльності, вміння планувати і контролювати власні дії; <i>формувати</i> пізнавальні потреби у набутті нових знань; <i>розвивати</i> сумлінність, інтерес, активність, самостійність, цілеспрямованість у навчальній і практичній діяльності.</p>
Резерв – 3 год		

(1*) Навчальна програма «Інформатика» для 5 класу спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку.

Програму підготували:

Прохоренко Л.І., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту спеціальної педагогіки НАПН України;

Мельнікова Л.О., спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, директор комунального закладу «Спеціальний навчально-виховний комплекс І-ІІ ступенів № 2» Харківської обласної ради;

Рябіченко О.І., спеціаліст вищої категорії, старший учитель, учитель початкової школи комунального закладу «Спеціальний навчально-виховний комплекс І-ІІ ступенів № 2» Харківської обласної ради

(2*) Навчальна програма «Інформатика» для учнів 5 — 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Авторський колектив: Мирослав Жалдак, Наталія Морзе, Ганна Ломаковська,
Галина Проценко, Йосиф Ривкінд, Віктор Шакотько.